

การบริหารจัดการแบบบูรณาการในการพัฒนาความอยู่ดีมีสุขของชุมชน
วงเวียนใหญ่ให้เหมาะสมตามกรอบนโยบาย Thailand 4.0*
INTEGRATED MANAGEMENT FOR WELL-BEING DEVELOPMENT
OF WONG WEAN YAI COMMUNITIES IN ACCORDANCE WITH
THAILAND 4.0 POLICY FRAMEWORK

พลัฏฐ์ ยิ้มประเสริฐ

Palat Yimprasert

สุริยะใส กตะศิลา

Suriyasai Katasila

มหาวิทยาลัยรังสิต

Rangsit University, Thailand

E-mail: palat.mind@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความสอดคล้องระหว่างสภาพปัจจุบันของการบริหารจัดการในชุมชนวงเวียนใหญ่ 2) วิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาสและอุปสรรค 3) หาแนวทางการบริหารจัดการแบบบูรณาการในการพัฒนาความอยู่ดีมีสุข ของชุมชนวงเวียนใหญ่ให้สอดคล้องเหมาะสมตามกรอบของนโยบาย Thailand 4.0 และ 4) เสนอนโยบายที่เหมาะสมในการนำไปสู่การพัฒนาชุมชนเมืองน่าอยู่ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 32 คน ได้วิเคราะห์ความสัมพันธ์ เชิงเนื้อหาอย่างเป็นระบบ และนำเสนอผลการวิเคราะห์แบบความเรียง ผลการวิจัย พบว่า 1) ความสอดคล้องระหว่างสภาพการณ์ปัจจุบันของชุมชนวงเวียนใหญ่ มีความเป็นพลวัตสูง และมีความเหลื่อมล้ำเพิ่มมากขึ้น 2) จุดแข็ง คือ ผู้นำ กลุ่มบุคคล และสมาชิกในชุมชนที่มีความรักใคร่สามัคคีกัน จุดอ่อน คือ คนว่างงาน ขาดแรงจูงใจที่จะพัฒนาทักษะของตนเองให้มีความสามารถ โอกาส คือ รัฐดำเนินนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างจริงจัง และสม่ำเสมอ อุปสรรค คือ คนว่างงานและขาดรายได้ จากสถานการณ์โควิด - 19 3. แนวทางการบริหารจัดการแบบบูรณาการในการพัฒนาความอยู่ดีมีสุขของชุมชนวงเวียนใหญ่ มี 5 ด้าน ได้แก่ 1) การพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อม ประเพณี และวัฒนธรรม 2) ด้านชุมชน 3) ด้านการจัดการ 4) ด้านการเรียนรู้ และ 5) องค์การภาครัฐ หรือหน่วยงานภาครัฐ เอกชน ธุรกิจ ให้ความรู้สนับสนุนวิชาการงบประมาณ และเป็นพี่เลี้ยงให้คำแนะนำ ในการพัฒนาและบริหารจัดการ 4. นโยบายที่

* Received 14 September 2022; Revised 26 September 2022; Accepted 28 September 2022

เหมาะสมในการนำไปสู่การพัฒนาชุมชนเมืองน่าอยู่ มีจำนวน 12 นโยบาย ซึ่งเป็นนโยบายการส่งเสริมให้มืองค์กรความร่วมมือของภาครัฐ และเอกชนในการยกระดับสาธารณสุขในพื้นที่ให้รุ่งเรืองต่อไป

คำสำคัญ : การบริหารจัดการแบบบูรณาการ, การพัฒนาความอยู่ดีมีสุข, ชุมชนวงเวียนใหญ่, นโยบาย Thailand 4.0

Abstract

The objectives of this research article were to 1) study the consistencies between the current state of public management in the Wong Wien Yai communities and the implementation of the Thailand 4.0 Policy framework, 2) analyze the strengths, weaknesses, opportunities, and obstacles of the Wong Wien Yai communities in public management regarding to Thailand 4.0 Policy framework, 3) find an integrated management approach for Wong Wien Yai well-being communities development policy in accordance with the Thailand 4.0 policy framework, and 4) propose applicable integrated management well-being development policies for Wong Wien Yai communities in accordance with Thailand 4.0 Policy framework. This research is the qualitative research. The informants in this study consisted of 3 essential groups; 1) Government executives and officers who are involved in formulating and implementing policies, 2) Wong Wean Yai community leaders and 3) Entrepreneurs and business owners in the Wong Wean Yai Communities. The results of this research indicate that the integrated management for well-being development of Wong Wean Yai communities in accordance with Thailand 4.0 Policy framework is as follows: 1) Traditions, cultures, and environment development should have a unique characteristics and features based on existing traditions, cultures, and environment. 2) Promote the community strength form within via the community knowledge management process that dedicated to the knowledge capture form expert and skilled people in various matters within the communities. The well-being community development diversity can create self-awareness and understanding of distinctive lifestyles and cultures. 3) The public policy management should be fair strategically distributed to overall communities with positive attitude and well-educated mind on local community knowledge based through local government, private, and community organizations. 4) Provide the development of the people skills in the communities that meets the challenges

of disruptive technology in all dimensions. 5) All organizations such as government, private, and community organization should effectively and strategically integrate focusing on sustainable well-being community results that clearly benefits to local communities in the area.

Keywords: Thailand 4.0 Policy, Integrated Management, Well-Being Communities, Wong Wean Yai

บทนำ

การปฏิวัติอุตสาหกรรมในประเทศไทยมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องหลายยุคหลายสมัย จนกระทั่งปัจจุบันรัฐบาลประกาศนโยบาย Thailand 4.0 ซึ่งเป็นยุคแห่งการพัฒนาเพื่อขับเคลื่อน การเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ ด้วยการแปลงความได้เปรียบของประเทศ ที่ประกอบไปด้วย ความหลากหลายในเชิงสังคม วัฒนธรรม และภูมิประเทศ ให้เป็นความได้เปรียบในเชิงการแข่งขัน กับประเทศอื่น ๆ ซึ่งสามารถพัฒนาต่อยอดความได้เปรียบเชิงกลยุทธ์ของประเทศ โดยแบ่งเป็น “5 กลุ่มเทคโนโลยี และอุตสาหกรรมเป้าหมาย” ผสมผสานกับแนวทางสานพลังประชารัฐโดย มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของภาคเอกชน ภาครัฐ ประชาชน สถาบันการศึกษาและสถาบันวิจัยต่าง ๆ ประกอบกับการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดเล็ก (SME และ Startup) (สำนักงาน เศรษฐกิจอุตสาหกรรม, 2560) เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไปในทิศทางเดียวกันอย่างยั่งยืน โดยมีแผนการพัฒนาโครงสร้างด้านการสื่อสาร และโทรคมนาคมที่มีคุณภาพ มีโครงข่าย อินเทอร์เน็ตที่ครอบคลุมประชากรให้มากที่สุด เพื่อที่จะสามารถเชื่อมโยงทุกภาคส่วนได้อย่าง สะดวกรวดเร็วต่อเนื่อง รวดเร็ว ตามยุทธศาสตร์ Thailand 4.0 (Klaus Schwab, 2018)กล่าวว่า การปฏิวัติอุตสาหกรรมครั้งนี้เกิดการค้นพบครั้งใหญ่ที่ล้ำหน้ายิ่งขึ้นในด้านต่าง ๆ โดยมีความ มุ่งหวังจะสร้างความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน เพื่อก้าวข้ามการเป็นประเทศที่มีรายได้ระดับปาน กลางที่ประเทศไทยเป็นอยู่มากกว่า 20 ปี ไปสู่การจัดอันดับประเทศในกลุ่มโลกที่หนึ่งภายในปี 2032 การพัฒนาประเทศภายใต้โมเดล “ประเทศไทย 4.0”จะสำเร็จได้นั้น จะต้องใช้แนวทางและ แนวร่วมเพื่อประสานงานในการขับเคลื่อน โดยมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน ภาคสถาบันการ ศึกษา ผนึกกำลังขับเคลื่อนกิจกรรมโครงการ (สุวิทย์ เหมอินทร์, 2559) ซึ่งจะเห็นได้ว่าวัตถุประสงค์ที่สำคัญของนโยบาย Thailand 4.0 นั่นคือ การก้าวข้าม ระดับรายได้ปานกลางที่ประเทศไทยถูกจัดอันดับมานาน เพื่อให้ประชาชนมีความอยู่ดีมีสุข ดังนั้นหากเราสามารถนำหลักการสำคัญของการปฏิวัติอุตสาหกรรมทั้ง 4 ยุค มาบูรณาการให้ เกิดผลประโยชน์สูงสุดน่าจะเป็นการขจัดความหลากหลายอันเป็นปัญหาสำคัญที่เราต้องเผชิญ อยู่ในปัจจุบันได้ดีที่สุด

เขตธนบุรีและเขตคลองสานเป็นเขตการปกครองของกรุงเทพมหานคร อยู่ในกลุ่ม เขตกรุงธนเหนือซึ่งมีความสำคัญโดยถือเป็นเขตอนุรักษ์เมืองเก่า แหล่งท่องเที่ยวเชิง

ประวัติศาสตร์และศิลปวัฒนธรรมทางฝั่งธนบุรี อีกทั้งยังถือว่าเป็นเขตเศรษฐกิจที่สำคัญของกรุงเทพมหานครอีกด้วย รัฐจึงได้มีการจัดสรรงบประมาณในการดำเนินการตามนโยบายด้านต่าง ๆ ในพื้นที่อย่างต่อเนื่องมาโดยตลอด

“วงเวียนใหญ่” เป็นวงเวียนที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ของเขตธนบุรีในจุดที่เชื่อมต่อกับเขตคลองสาน เป็นย่านเศรษฐกิจที่สำคัญและเป็นพื้นที่ศูนย์กลางเก่าในเขตเมืองชั้นในที่เคยมีบทบาทเป็นศูนย์กลางการคมนาคมและแหล่งการค้าที่สำคัญมากแห่งหนึ่งของฝั่งธนบุรี เนื่องจากมีการลงทุนทางด้านโครงสร้างพื้นฐานขนาดใหญ่จากภาครัฐ และยังมีการลงทุนในโครงการขนาดใหญ่จากภาคเอกชน ทำให้มีการขยายตัวของเมืองจากฝั่งกรุงเทพมหานคร เกิดการย้ายถิ่นฐานเข้ามาในชุมชนวงเวียนใหญ่ เพื่อพักอาศัย และทำงาน ทำให้วงเวียนใหญ่กลายเป็นศูนย์กลางชุมชนที่มีขนาดใหญ่ มีประชากรอาศัยอยู่ในพื้นที่อย่างหนาแน่น จากเหตุผลดังกล่าวมานั้น ทำให้วงเวียนใหญ่เกิดปัญหาด้านเศรษฐกิจ สังคมและปัญหาด้านอื่น ๆ เพิ่มมากขึ้น ซึ่งนับเป็นหนึ่งในอุปสรรคสำคัญต่อการพัฒนางวงเวียนใหญ่ตามกรอบของนโยบาย Thailand 4.0 ที่รัฐบาลได้กำหนดไว้ ซึ่ง (อริสา จันทรบงุทธา และจิรัฐ เจนพิงพร, 2561) กล่าวว่า แนวโน้มความเป็นเมืองถือเป็นแนวโน้มสำคัญในปัจจุบันเพราะประชากรในอนาคตจะหลั่งไหลเข้ามาอยู่ในเมืองเพิ่มขึ้น และกิจกรรมทางเศรษฐกิจส่วนใหญ่มักเกิดขึ้นจากเมือง ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่า ชุมชนวงเวียนใหญ่ควรมีการบริหารจัดการตามนโยบายที่กำหนดจากภาครัฐ โดยกำหนดรูปแบบหรือแนวทางดำเนินการเฉพาะพื้นที่เนื่องจากวงเวียนใหญ่เป็นชุมชนที่มีลักษณะเฉพาะ เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปอย่างเห็นผลในเชิงประจักษ์ และเป็นไปในรูปแบบของการพัฒนาเมืองอย่างยั่งยืน

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาการบริหารจัดการแบบบูรณาการในการพัฒนาความอยู่ดีมีสุขของชุมชนวงเวียนใหญ่ให้เหมาะสมตามกรอบนโยบาย Thailand 4.0 เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน ตามความคาดหวังให้วงเวียนใหญ่เป็นหนึ่งในย่านเศรษฐกิจที่ประสบความสำเร็จและสร้างรายได้หลักให้กับประเทศควบคู่ไปกับการคงไว้ซึ่งเอกลักษณ์ของความเป็นชุมชนเก่าแก่แห่งหนึ่งของประเทศไทยต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสอดคล้องระหว่างสภาพปัจจุบันของการบริหารจัดการในชุมชนวงเวียนใหญ่กับการดำเนินการตามกรอบนโยบาย Thailand 4.0
2. เพื่อวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาสและอุปสรรค ของชุมชนวงเวียนใหญ่ในการบริหารจัดการชุมชน
3. เพื่อหาแนวทางการบริหารจัดการแบบบูรณาการในการพัฒนาความอยู่ดีมีสุขของชุมชนวงเวียนใหญ่ให้เหมาะสมตามกรอบนโยบาย Thailand 4.0
4. เพื่อเสนอแนะนโยบายที่เหมาะสมในการนำไปสู่การพัฒนาชุมชนเมืองน่าอยู่

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้ มีวิธีดำเนินการวิจัย ตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. รูปแบบการวิจัย เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Analysis) ศึกษาวิเคราะห์ รวบรวมข้อมูล จากการทบทวนวรรณกรรมและการลงสำรวจพื้นที่ของชุมชนวงเวียนใหญ่ สร้างเครื่องมือในการเก็บข้อมูลโดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ สร้างแบบสัมภาษณ์ ทดสอบ และปรับปรุง แล้วจึงนำไปใช้จริง

2. ประชากรและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดและนโยบายนโยบายไปปฏิบัติ ประธานชุมชน ผู้ประกอบการ และเจ้าของธุรกิจ ในชุมชนวงเวียนใหญ่ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ รวมทั้งสิ้น จำนวน 32 คน ได้แก่ 1) ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดและนโยบายนโยบายไปปฏิบัติ จำนวน 8 คน 2) ประธานชุมชน จำนวน 16 คน 3) ผู้ประกอบการ เจ้าของธุรกิจ ในชุมชนวงเวียนใหญ่ จำนวน 8 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีลำดับขั้นตอน ดังนี้

3.1 ศึกษาค้นคว้าเอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนำมาเป็นกรอบและแนวทาง ในการสร้างแบบสอบถาม

3.2 กำหนดประเด็นต่าง ๆ ที่ต้องการทราบเกี่ยวกับการบริหารจัดการแบบ บูรณาการในการพัฒนางวงเวียนใหญ่ให้เหมาะสมตามกรอบของนโยบาย Thailand 4.0 แบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลง และภาพลักษณ์ในปัจจุบัน ด้านสภาพสังคม และสภาพเศรษฐกิจภายในพื้นที่ชุมชนวงเวียนใหญ่ ส่วนที่ 2 ความรู้ ความเข้าใจเบื้องต้นเกี่ยวกับนโยบาย Thailand 4.0 และแนวทางการนโยบายนโยบาย Thailand 4.0 มาใช้ในการพัฒนาชุมชนวงเวียนใหญ่ และส่วนที่ 3 จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาสและอุปสรรคในการบริหารจัดการชุมชนวงเวียนใหญ่โดยมีแนวทางตามนโยบาย Thailand 4.0 แบบบูรณาการ

3.3 สร้างแบบสัมภาษณ์ฉบับร่าง นำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณา ตรวจสอบ ประเด็นต่าง ๆ ตลอดจนความถูกต้องของภาษาที่ใช้ และคำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไข

3.4 นำแบบสัมภาษณ์ที่ผ่านการตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขแล้วมาดำเนินการ ให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบ ความถูกต้อง ครบถ้วน และครอบคลุมทุกประเด็นต่าง ๆ เพื่อให้แบบสัมภาษณ์นี้มีความเที่ยงตรงและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์หรือเนื้อหาตามโครงการวิจัย

3.5 นำแบบสัมภาษณ์ที่ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วไปทดลองใช้กับผู้บริหาร เจ้าหน้าที่ประธานชุมชน หรือผู้ประกอบการที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน

3.6 ปรับปรุงแก้ไขแบบสัมภาษณ์หลังจากที่ได้ทดลองใช้ให้เป็นแบบสัมภาษณ์ ฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้ในการสัมภาษณ์

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data Collection) แบบเชิงรุก (Active) คือ เป็นการสอบถามหรือสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก โดยผู้วิจัยเป็นผู้สอบถามหรือสัมภาษณ์ด้วย

ตัวเอง และ คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำแนกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้ 1) ผู้ให้ข้อมูลหลักที่เป็นผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดและนโยบายไปปฏิบัติ ได้แก่ 1) ผู้อำนวยการเขต สำนักงานเขตธนบุรี 2) ผู้ช่วยผู้อำนวยการเขต สำนักงานเขตธนบุรี 3) หัวหน้าฝ่ายพัฒนาชุมชนและสวัสดิการสังคม สำนักงานเขตธนบุรี 4) หัวหน้าฝ่ายทะเบียน สำนักงานเขตธนบุรี 5) ผู้อำนวยการเขต สำนักงานเขตคลองสาน 6) ผู้ช่วยผู้อำนวยการเขต สำนักงานเขตคลองสาน 7) หัวหน้าฝ่ายพัฒนาชุมชนและสวัสดิการสังคม สำนักงานเขตคลองสาน 8) หัวหน้าฝ่ายทะเบียน สำนักงานเขตคลองสาน 2) ประธานชุมชนในพื้นที่เขตคลองสาน และเขตธนบุรี และ 3) ผู้ประกอบการ เจ้าของธุรกิจ ในชุมชนวงเวียนใหญ่ ได้แก่ 1) ผู้ดำรงตำแหน่งระดับผู้จัดการหรือผู้ดำรงตำแหน่งด้านฝ่ายพัฒนาธุรกิจ ห้างสรรพสินค้า ไอคอนสยาม 2) ผู้ประกอบการกิจการธุรกิจด้านการโรงแรมในพื้นที่เขตคลองสาน และเขตธนบุรี 3) เจ้าของธุรกิจ SME ในพื้นที่เขตคลองสาน และเขตธนบุรี โดยใช้เครื่องมือบันทึกเสียงช่วยในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากบุคคลซึ่งเป็นการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In - depth Interview)

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลทั้งหมดที่เก็บรวบรวมได้ในขั้นตอนต่าง ๆ ของการวิจัยมาตรวจสอบความถูกต้องและความสอดคล้องของเนื้อหาโดยการตรวจสอบแบบสามเส้า (Triangulation Method) วิเคราะห์ความสัมพันธ์ และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Analysis) ซึ่งเป็นการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis and Synthesis) ที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นระบบโดยการตีความ (Interpret) เทียบเคียงทฤษฎีและผลงานวิจัยที่มีการศึกษาวิจัยไว้แล้ว และนำเสนอผลการวิเคราะห์และข้อมูลในรูปของความเรียง

ผลการวิจัย

1. ความสอดคล้องระหว่างสภาวะการณ์ปัจจุบันของการบริหารจัดการในชุมชนวงเวียนใหญ่กับการดำเนินการตามกรอบของนโยบาย Thailand 4.0 พบว่า ปัจจุบันชุมชนวงเวียนใหญ่มีความหลากหลายมีความเป็นพลวัตสูง และมีความเหลื่อมล้ำเพิ่มมากขึ้น มีโอกาสของการเกิดเหตุไม่คาดฝันที่มีผลกระทบสูงได้มากขึ้น การเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นกับคนในชุมชนมีแนวโน้มที่จะทำให้สังคมมีความแตกต่าง เหลื่อมล้ำและขัดแย้งมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะความท้าทายจากพลวัตของเทคโนโลยีดิจิทัลกลายเป็นแรงผลักดันทางเศรษฐกิจที่เปลี่ยนวิธีการผลิต การบริการและการบริโภคของผู้คนจำนวนมาก ในหลายมิติ สภาพเศรษฐกิจในชุมชนโดยทั่วไปมีสภาพเศรษฐกิจไม่ดี เพราะในช่วง 2 ปี นี้ประสบปัญหาด้านโรคระบาดจากโควิด 19 ประธานชุมชน 4 “แยะเลยตอนนี้ คนไม่มีงานทำกัน เงินก็ไม่มี ดีว่าได้โครงการของรัฐบาลมาช่วยบรรเทาบ้าง ไม่งั้นลำบากหนัก ร้านค้าแถวนี้ก็แยะ ของขายไม่ค่อยได้ อย่างว่าละ คนไม่มีเงินจะซื้อ อะไรประหยัดได้ ก็เก็บเงินเอาไว้” ผู้ประกอบการ 2 “ของขายไม่ค่อยได้หรอก นี่ก็อดทน เลิกก็ไม่รู้จะไปทำมาหากิน

อะไร ร้านค้าหลายร้านเขาเลิกกันไปแล้ว เขาอยู่ไม่ได้ ปิดร้านดีกว่าเปิด ไม่งั้นเงินก็หมด” การค้าขายในชุมชนลดน้อยลง ในขณะที่ปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจไปมาก ผู้คนเริ่มย้ายถิ่นฐานที่อยู่อาศัย การค้าขายมีการเปลี่ยนแปลงในรูปแบบต่าง ๆ มากขึ้น เศรษฐกิจอยู่ในภาวะถดถอย ลูกค้าเดิมส่วนใหญ่เป็นลูกค้าทั่วไปที่มีแรงซื้อค่อนข้างต่ำสังคมส่วนใหญ่เป็นแบบพึ่งพาตัวเองทำให้มีคนว่างงานมากขึ้น ปัญหาครอบครัวและชุมชนที่เกี่ยวข้องกันจึงเกิดขึ้นตามมา ด้านความรู้ที่เกี่ยวข้องกับนโยบาย Thailand 4.0 นั้น ผู้นำชุมชนส่วนใหญ่ยังมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบาย Thailand 4.0 อย่างผิวเผิน ทำให้การพัฒนาเศรษฐกิจ และชุมชนให้สอดคล้องกันกับนโยบายฯ เป็นไปอย่างไม่มีประสิทธิภาพ และไม่เกิดการขับเคลื่อนอย่างจริงจัง ประกอบกับหน่วยงานภาครัฐในพื้นที่ ไม่มีการทำงานอย่างบูรณาการร่วมกันอย่างจริงจัง ยิ่งไปกว่านั้น เจ้าหน้าที่ภาครัฐส่วนใหญ่ ไม่มีความผูกพัน (Engagement) ไม่มีความรับผิดชอบ (Accountability) ต่อพื้นที่ที่ตนรับผิดชอบ จึงไม่สามารถมีแผนการพัฒนาชุมชน และสังคม ที่มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล อย่างชัดเจน และยั่งยืน จึงเป็นการยากที่จะเห็นการขับเคลื่อนนโยบาย Thailand 4.0 เกิดขึ้นอย่างมีรูปธรรมที่จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อพื้นที่วงเวียนใหญ่อย่างชัดเจน

2. จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค ของชุมชนวงเวียนใหญ่ในการบริหารจัดการชุมชนพบว่า

S – Strengths 1. มีความโดดเด่นในทางด้านวัฒนธรรม ที่เป็นเอกลักษณ์มีการสืบสานกันมาช้านาน 2. ประชาชนมีความเอื้ออาทรซึ่งกันและกัน ด้านจิตใจที่เต็มความรักความสามัคคีช่วยเหลือซึ่งกัน 3. ความโดดเด่นในด้านอาหารของชุมชนที่ทำเองในชุมชน 4. ผู้ประกอบการธุรกิจในพื้นที่ มีประสบการณ์ ความเชี่ยวชาญในการประกอบธุรกิจ มาอย่างยาวนาน	W – Weaknesses 1. มีคนว่างงาน คนตกงานจำนวนมากเนื่องจากไม่มี ความรู้ และทักษะการทำงานที่เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน 2. สังคมผู้สูงอายุ (Ageing Society) 3. มีปัญหาในชุมชนเรื่องการจัดการขยะ ยาเสพติด และหนี้นอกระบบอย่างรุนแรง 4. เจ้าหน้าที่ภาครัฐส่วนใหญ่ ไม่มีความผูกพัน (Engagement) ไม่มีความรับผิดชอบ (Accountability) ต่อพื้นที่ที่ตนรับผิดชอบ 5. หน่วยงานภาครัฐในพื้นที่ ไม่มีการทำงานอย่างบูรณาการร่วมกันอย่างจริงจัง
O – Opportunities 1. มีการลงทุนในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และธุรกิจขนาดใหญ่ ทั้งภาครัฐ และเอกชนเป็นจำนวนมาก 2. นักท่องเที่ยวในปัจจุบันที่มีความนิยมการท่องเที่ยว แบบเน้นประสบการณ์จริง 3. รัฐดำเนินนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างจริงจัง และสม่ำเสมอ	T – Threats 1. การระบาดของโรค COVID-19 2. กฎหมาย และข้อกำหนดที่ล้าสมัย ไม่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของภาคธุรกิจ 3. สถานการณ์ด้านเศรษฐกิจที่ถดถอยของโลก 4. การเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยีดิจิทัล (Disruptive Technology) เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง และรวดเร็ว

3. แนวทางการบริหารจัดการแบบบูรณาการในการพัฒนาความอยู่ดีมีสุขของชุมชนวงเวียนใหญ่ให้เหมาะสมตามกรอบนโยบาย Thailand 4.0 พบว่า การบริหารจัดการชุมชนวงเวียนใหญ่ตามนโยบายที่กำหนดจากทางภาครัฐให้เป็นไปในรูปแบบของการพัฒนาเมืองอย่างยั่งยืนเพื่อ

สร้างชุมชนให้เข้มแข็งนั้น การดำเนินงานในการบริหารจัดการแบบบูรณาการในการพัฒนาชุมชนวงเวียนใหญ่ให้สอดคล้องตามกรอบของนโยบาย Thailand 4.0 เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนตามความคาดหวังให้วงเวียนใหญ่เป็นหนึ่งในย่านเศรษฐกิจที่ประสบความสำเร็จและสร้างรายได้หลักให้กับประชาชนในชุมชน ควบคู่ไปกับการคงไว้ซึ่งเอกลักษณ์ของความเป็นชุมชนเก่าแก่แห่งหนึ่งของประเทศไทย ควรมีแนวทางการบริหารจัดการ ดังนี้ 1) การพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อม ประเพณี และวัฒนธรรมควรให้มีวัฒนธรรมประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นสอดคล้องกันกับสิ่งแวดล้อมที่มีอยู่เดิม 2) ด้านชุมชนควรให้มีการจัดระบบชุมชนที่มีปราชญ์หรือผู้มีความรู้และมีทักษะในเรื่องต่าง ๆ หลากหลายโดยลักษณะของการพัฒนาเมืองสามารถสร้างการรับรู้ และความเข้าใจในวิถีชีวิตและวัฒนธรรมที่แตกต่าง มีระบบจัดการให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ระหว่างชุมชนเก่า และชุมชนที่เกิดขึ้นใหม่หลังการพัฒนารวมถึงการสร้างจิตสำนึกเรื่องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ประเพณี และวัฒนธรรม ท้องถิ่นเดิม โดยชุมชนรู้สึกเป็นเจ้าของ และเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนา 3) ด้านการจัดการควรให้มีการให้ความรู้ ทัศนคติที่ดีในการจัดการสิ่งแวดล้อม สังคม และวัฒนธรรม ผ่านองค์กรหรือกลไกในการทำงานเพื่อจัดการการพัฒนาชุมชนโดยรวมได้ มีการกระจายผลประโยชน์ที่เป็นธรรมมีกองทุนที่เอื้อประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชุมชน 4) ด้านการเรียนรู้ควรจัดให้มีการพัฒนาทักษะของคนในชุมชน ให้มีความสามารถตอบสนองความท้าทายจากพลวัตของเทคโนโลยีดิจิทัล (Disruptive Technology) ให้ครบทุกมิติ 5) องค์กรภาครัฐ หรือหน่วยงานภาครัฐ เอกชน ธุรกิจ ให้ความรู้สนับสนุนวิชาการงบประมาณ และเป็นพี่เลี้ยงให้คำแนะนำ ในการพัฒนาและบริหารจัดการ ควบคู่กับการพัฒนาขององค์กรชุมชนอย่างใกล้ชิด อย่างมีการบูรณาการร่วมกัน โดยส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่ของรัฐ มีแผนการปฏิบัติงานที่สร้างสรรค์คุณประโยชน์ให้ชุมชนในพื้นที่อย่างชัดเจน และมีประสิทธิภาพที่เป็นรูปธรรมที่ยั่งยืน สามารถพัฒนาต่อยอดจากเดิมไปได้อย่างสอดคล้องกับบริบททางสังคม และมุ่งเน้นการอยู่ดีมีสุขของผู้คนในสังคม (Social Well - Being) ในพื้นที่ ซึ่งจากผลการวิจัยพบว่าเอกลักษณ์ และลักษณะเด่นของชุมชนมีรูปแบบเหล่านี้มีอยู่แต่ขาดการดำเนินการอย่างต่อเนื่องและไม่ปรากฏผลประโยชน์ต่อชุมชนในพื้นที่อย่างเป็นรูปธรรม เนื่องจากการดำเนินการต่าง ๆ ตามที่นโยบายกำหนดยังขาดการบูรณาการเชื่อมโยงกันของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

4. นโยบายที่เหมาะสมในการนำไปสู่การพัฒนาชุมชนเมืองน่าอยู่ พบว่า นโยบายสู่การปฏิบัติเพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้ชุมชนวงเวียนใหญ่ก้าวไปสู่การพัฒนาตามแนวนโยบาย Thailand 4.0 อย่างบูรณาการและยั่งยืน มีรายละเอียดดังต่อไปนี้ 1) นโยบายการส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบผสมผสาน (วัฒนธรรม - ชุมชน - อาหาร) 2) นโยบายการส่งเสริมให้มีองค์กรความร่วมมือของภาครัฐ และเอกชนในการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน 3) นโยบายการส่งเสริมการยกระดับธุรกิจ Off - Line สู่ On - Line Platform 4) นโยบายการ Re - Skill & Up-Skill ให้แก่แรงงาน และผู้สูงอายุในพื้นที่ 5) นโยบายส่งเสริมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และสุขอนามัยในชุมชน 6) นโยบายการสร้างความผูกพันในพื้นที่ของเจ้าหน้าที่รัฐ 7) นโยบายส่งเสริมการสร้างงาน และทำงานใน

พื้นที่ 8) นโยบายชุมชนปลอดภัย สะอาด ปลอดภัยเสถียร 9) นโยบายการประเมินผลงานเจ้าหน้าที่รัฐจากการสร้างประโยชน์ให้ชุมชน 10) นโยบายการต่อต้านคอร์รัปชัน 11) นโยบายการส่งเสริมการจ้างงานผู้สูงอายุ 12) นโยบายการส่งเสริมให้เมืองมีความร่วมมือของภาครัฐ และเอกชนในการยกระดับสาธารณสุขในพื้นที่

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย สามารถอภิปรายได้ดังนี้

1. ในช่วงเวลา 10 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2553 - พ.ศ. 2563) มีการเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยี ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมและปัญหาที่จะเพิ่มความรุนแรงมากขึ้นในอนาคตการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการใช้ทรัพยากร รวมถึงการพัฒนากระบวนการเดินทางและการขนส่งสินค้าที่ครอบคลุม สะดวกและราคาถูกลง ผลลัพธ์หนึ่งที่ได้เห็นได้ชัดคือ การผลิต การกระจายและการบริโภคสินค้าและการบริการได้ก้าวข้ามพรมแดนธุรกิจและการปกครองที่มีมาแต่เดิม และได้ขยายตัวไปในทุกพื้นที่ที่ทุนและเทคโนโลยีไปถึง การพัฒนาธุรกิจ และการบริการต่าง ๆ เช่นแหล่งท่องเที่ยว การสร้างโรงแรมที่พัก สถานบันเทิง และสิ่งอำนวยความสะดวกที่มุ่งตอบสนองความต้องการของผู้ที่เข้ามาพักอาศัยในพื้นที่ที่เพิ่มขึ้น ล้วนเป็นสาเหตุที่ทำให้กายภาพของเมืองเปลี่ยนไป ซึ่งเป็นไปตามกระบวนการของการเป็นเมืองที่ สอดคล้องกับตามแนวคิดของ บุญทัน ดอกไธสง ที่กล่าวว่า การพัฒนาสู่ความเป็นเมืองสามารถเกิดขึ้นได้ในหลายลักษณะ ปัจจุบันชุมชนวงเวียนใหญ่มีความหลากหลาย มีความเป็นพลวัตสูง และมีความเหลื่อมล้ำเพิ่มมากขึ้น (บุญทัน ดอกไธสง, 2520) แนวคิดของ Alan Gilbert and Josef Gugler ที่ได้กล่าวไว้ว่า การพัฒนาสู่ความเป็นเมืองในลักษณะข้างต้นมักก่อให้เกิดการพัฒนาที่ไม่เท่าเทียมกันระหว่างประชากรที่อาศัยอยู่ในศูนย์กลางเมืองกับประชากรที่อาศัยอยู่ในชายขอบของเมือง จนกระทั่งมีการกล่าวว่าเมืองถูกพัฒนาขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการของกลุ่มชนชั้นนำ (Elite Groups) เป็นหลัก หรือเงื่อนไขของการพัฒนาสู่ความเป็นเมืองมีความเกี่ยวเนื่องกับสังคมของชนชั้นนำเป็นสำคัญ ส่วนการบริหารจัดการตามนโยบาย Thailand 4.0 นั้น ผู้นำชุมชนส่วนใหญ่ยังมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบาย Thailand 4.0 อย่างผิวเผิน ทำให้การพัฒนาเศรษฐกิจและชุมชนให้สอดคล้องกันกับนโยบายฯ เป็นไปอย่างไม่มีประสิทธิภาพ และไม่เกิดการขับเคลื่อนอย่างจริงจัง ประกอบกับหน่วยงานภาครัฐในพื้นที่ ไม่มีการทำงานอย่างบูรณาการร่วมกันอย่างจริงจัง ยิ่งไปกว่านั้น เจ้าหน้าที่ภาครัฐส่วนใหญ่ ไม่มีความผูกพัน (Engagement) ไม่มีความรับผิดชอบ (Accountability) ต่อพื้นที่ที่ตนรับผิดชอบ จึงไม่สามารถมีแผนการพัฒนาชุมชน และสังคม ที่มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล อย่างชัดเจน และยั่งยืน จึงเป็นการยากที่จะเห็นการขับเคลื่อนนโยบาย Thailand 4.0 เกิดขึ้นอย่างมีรูปธรรมที่จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อพื้นที่วงเวียนใหญ่อย่างชัดเจน ในประเด็นนี้หากจะพิจารณาให้ถี่ถ้วนจะเห็นได้ชัดว่าการรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับนโยบาย Thailand 4.0 นั้นยังอยู่ในคนกลุ่มน้อยของประเทศ เช่น ผู้บริหาร

ภาครัฐ ข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ เจ้าหน้าที่ที่มีหน้าที่โดยตรง นักธุรกิจ ในขณะที่คนส่วนใหญ่ของประเทศที่มีอาชีพทำงานหาเงินเป็นมนุษย์เงินเดือน เกษตรกรรม ทำไร่ทำนา ไม่รู้จักหรือไม่เข้าใจหลักการหรือเนื้อหาของนโยบายนี้เลย (Alan, G. & Josef, G., 1981)

2. จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาสและอุปสรรค ของชุมชนวงเวียนใหญ่ในการบริหารจัดการชุมชน นั้นประกอบไปด้วยปัจจัยที่หลากหลาย ทั้งนี้ทั้งประเด็นที่เกิดขึ้นอยู่แล้วในชุมชน และเป็นประเด็นที่เกิดขึ้นใหม่ตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนไปของสภาพแวดล้อมทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม หรือแม้กระทั่งโรคภัยไข้เจ็บ จุดแข็งสำคัญของชุมชนวงเวียนใหญ่นั้นคือ ผู้นำ กลุ่มบุคคล และสมาชิกในชุมชนที่มีความรักใคร่สามัคคีกัน อาจจะได้ด้วยเหตุผลหลาย ๆ ประการและประการสำคัญนั้นคือ มีศาสนาเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ ด้วยคุณสมบัติของจุดแข็งที่กล่าวมาข้างต้น จึงเป็นเหตุผลที่ชุมชนวงเวียนใหญ่เกิดการพัฒนาอย่างรวดเร็วและหลากหลาย จุดอ่อนของชุมชนวงเวียนใหญ่ในการบริหารจัดการชุมชนด้านนโยบายให้เหมาะสมตามกรอบของนโยบาย Thailand 4.0 คือ ชุมชนวงเวียนใหญ่ยังมีความว่างงาน คนตกงานจำนวนมากเนื่องจากไม่มีความรู้ และทักษะการทำงานที่เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบันจากการเปลี่ยนแปลงพลวัตทางเทคโนโลยีดิจิทัล คนส่วนใหญ่มีทัศนคติในการรอความช่วยเหลือจากภาครัฐแต่เพียงอย่างเดียว ขาดแรงจูงใจที่จะพัฒนาทักษะของตนเองให้มีความสามารถในการพึ่งพาตนเองได้ ยิ่งไปกว่านั้นยังหาทางออกทางการเงินในทางที่ผิดเช่น การเข้าบ่อนเล่นการพนัน หวายเป็นหนี้ ปัญหายาเสพติด ก่อให้เกิดหนี้สินเพิ่มขึ้น และบางส่วนต้องกู้เงินนอกระบบมาใช้จ่าย ก่อให้เกิดปัญหาครอบครัวอย่างรุนแรง ชุมชนยังมีปัญหาด้านการจัดการขยะ และสิ่งปฏิกูลให้เหมาะสม มีการทิ้งขยะ ขี้ถ่ายของเสียลงแม่น้ำลำคลอง ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม สุขลักษณะ และภาพลักษณ์ในพื้นที่อย่างรุนแรง เจ้าหน้าที่ภาครัฐส่วนใหญ่ ไม่มีความผูกพัน (Engagement) ไม่มีความรับผิดชอบ (Accountability) ต่อพื้นที่ที่ตนรับผิดชอบ จึงไม่สามารถมีแผนการพัฒนาชุมชน และสังคมที่มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล อย่างชัดเจน และยังยื่น หน่วยงานภาครัฐในพื้นที่ ไม่มีการทำงานอย่างบูรณาการร่วมกันอย่างจริงจัง ซึ่งปัญหาเหล่านี้ล้วนส่งผลกระทบต่อการพัฒนาชุมชนวงเวียนใหญ่ในทุก ๆ ด้าน โอกาสของชุมชนวงเวียนใหญ่ในการบริหารจัดการชุมชนด้านนโยบายให้สอดคล้องตามกรอบของนโยบาย Thailand 4.0 คือ รัฐดำเนินนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างจริงจัง และสม่ำเสมอ รวมถึงนักท่องเที่ยวมีความนิยมการท่องเที่ยว แบบเน้นประสบการณ์จริง โดยไม่จำกัดอยู่เพียงแค่นั้นแหล่งท่องเที่ยวประเภทศาสนสถาน หรือพิพิธภัณฑ์แบบเดิม ๆ แต่ได้เข้าไปในพื้นที่ชุมชนทั่วไปและชุมชนแออัดที่มีการใช้ชีวิตประจำวันอยู่เป็นปกติ ทำให้ธุรกิจบริการที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเติบโตขึ้นเป็นอย่างมากในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา รวมถึงมีการลงทุนในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และธุรกิจขนาดใหญ่ ทั้งภาครัฐ และเอกชนเป็นจำนวนมากในพื้นที่ อุปสรรคของชุมชนวงเวียนใหญ่ในการบริหารจัดการชุมชนด้านนโยบายให้สอดคล้องตามกรอบของนโยบาย Thailand 4.0 คือ เกิดการระบาดของโรค COVID - 19 ส่งผลต่อสถานการณ์ด้านเศรษฐกิจที่ถดถอยของโลก ประกอบกับประเทศไทยเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ (Ageing Society)

อย่างแท้จริง และมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยีดิจิทัล (Disruptive Technology) เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง และรวดเร็ว ซึ่งในปัจจุบันรัฐบาลเองก็ได้มีนโยบายต่าง ๆ ออกมาเพื่อสนับสนุนจุดแข็ง โอกาส รวมถึงมีนโยบายให้ความช่วยเหลือที่จะจัดจุดอ่อน และอุปสรรคที่เกิดขึ้นในชุมชนต่าง ๆ ในส่วนของกรุงเทพมหานครเองจากแผนพัฒนาฯ ในขณะนี้ให้ความสำคัญกับการขับเคลื่อนการพัฒนาสู่มหานครปลอดภัย ทั้งในมิติของการปลอดภัย อาชญากรรมและยาเสพติด อุบัติเหตุ ภัยพิบัติ สิ่งก่อสร้างปลอดภัย ตลอดจนแก้ไขปัญหที่สำคัญอย่างน้ำท่วมขัง และการป้องกันโควิด - 19 (มัชฌิมา ๒๕๖๕) ซึ่งเป็นส่วนประกอบที่สำคัญในการเดินทางไปสู่การขับเคลื่อนนโยบาย Thailand 4.0 ด้วยเช่นกัน หากแต่เพียงว่าความสำเร็จของการขับเคลื่อนนั้นไม่ได้ขึ้นอยู่กับนโยบายและแผนการพัฒนาเพียงอย่างเดียว แต่ยังรวมถึงการถอดนโยบายเหล่านั้นสู่แผนปฏิบัติ และต้องนำมาดำเนินการอย่างเหมาะสมและตรงจุด เพราะถึงแม้ว่าจะมีแผนที่ผ่านการคิดวิเคราะห์มาเป็นอย่างดีแล้ว หากไม่มีการนำมาปฏิบัติก็ไม่สามารถก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ทั้งนี้ การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในพื้นที่กรุงเทพฯ ในช่วงที่ผ่านมา อาจจะเป็นจุดเริ่มต้นในการพัฒนาสู่การเป็นเมืองน่าอยู่ที่สามารถสร้างโอกาสและความมั่นคง ความอยู่ดีมีสุขให้กับคนชุมชนวงเวียนใหญ่ได้ต่อไป

3. แนวทางการบริหารจัดการแบบบูรณาการในการพัฒนาความอยู่ดีมีสุขของชุมชนวงเวียนใหญ่ให้เหมาะสมตามกรอบนโยบาย Thailand 4.0 มี ดังนี้ ประเด็นแรก ต้องสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชน เพื่อจะทำให้การบริหารจัดการเป็นไปอย่างยั่งยืน เมื่อหน่วยงานหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องเข้ามาร่วมด้วยช่วยกันในการบริหารเพื่อพัฒนาได้สำเร็จ ถ้าชุมชนมีความเข้มแข็งเป็นพื้นฐานแล้วทุกสิ่งที่ได้พัฒนาและก่อเกิดมาแล้วนั้นจะเกิดความยั่งยืน ซึ่งการทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็งนั้นจะต้องมีองค์ประกอบต่าง ๆ เข้ามาเกี่ยวข้องตามแนวทางที่ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ๒๕๕๐) ได้ให้ ความหมายของชุมชนเข้มแข็งไว้ว่า ชุมชนเข้มแข็ง หมายถึง การที่ประชาชนในชุมชนมีการรวมตัวกัน เป็นองค์กรชุมชน โดยมีการเรียนรู้การจัดการและการแก้ไขปัญหาของชุมชนซึ่งทำให้ชุมชนมีการเปลี่ยนแปลง หรือเกิดการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมภายในชุมชน ตลอดจนมีผลกระทบสู่ภายนอกชุมชน สำหรับกระบวนการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน จะต้อง เป็นการดำเนินงานแบบร่วมคิดร่วมทำและมีการเรียนรู้เพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน อันจะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนในระยะยาว และเนื่องจากวงเวียนใหญ่เป็นย่านชุมชนที่มีความเก่าแก่ มีมรดกทางวัฒนธรรมที่มีคุณค่าจึงควรให้มีการอนุรักษ์สิ่งที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นให้สอดคล้องกันกับบริบทของสังคม และสิ่งแวดล้อมที่มีอยู่เดิม รวมทั้งควรถูกส่งเสริมให้เป็นเมืองแห่งการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ซึ่งจะก่อให้เกิดรายได้กับสมาชิกในชุมชน ส่งผลให้มีงานทำ มีรายได้พอเพียงต่อการดำรงชีพ อันจะเป็นพื้นฐานของการมีความอยู่ดีมีสุขของสมาชิกในชุมชนซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของ ประเด็นของมิติที่ 2 ของนโยบาย Thailand 4.0 คือ การบริหารจัดการแบบบูรณาการในการพัฒนาย่านวงเวียนใหญ่ให้เหมาะสม เพื่อความอยู่ดีมีสุขของผู้คนในสังคม (Social Well - beings) ซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกับ อนุสัญญา

นิจดา ที่พบว่า ผลการวิเคราะห์ระดับการบริหารการพัฒนาเมืองน่าอยู่ พบว่า ระดับการบริหารการพัฒนา ด้านการพัฒนาการบริหาร มีคะแนนเฉลี่ยการปฏิบัติอยู่ในระดับค่อนข้างมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านวัฒนธรรมมีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด โดยจะเห็นได้ว่าการบริหารจัดการชุมชนเพื่อก้าวไปสู่การเป็นชุมชนเมืองน่าอยู่และเพื่อความอยู่ดีมีสุขในที่สุดนั้น การบริหารจัดการในด้านของศิลปวัฒนธรรมมีความสำคัญและจำเป็นในอันดับต้น ๆ ทั้งนี้ องค์กรภาครัฐ หรือหน่วยงานภาครัฐ รวมทั้งภาคเอกชน ควรส่งเสริมให้มีการสนับสนุนความรู้ทางวิชาการ งบประมาณ และเป็นพี่เลี้ยง (Mentor) ให้คำแนะนำ ในการพัฒนาและบริหารจัดการ ควบคู่กับการพัฒนาขององค์กรชุมชนอย่างใกล้ชิดอย่างมีการบูรณาการร่วมกัน โดยส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่ของรัฐ มีแผนการปฏิบัติงานที่สร้างสรรค์คุณประโยชน์ให้ชุมชนในพื้นที่อย่างชัดเจน และมีประสิทธิผลที่เป็นรูปธรรมที่ยั่งยืน สามารถพัฒนาต่อยอดจากเดิมไปได้อย่างสอดคล้องกับบริบททางสังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม โดยมุ่งเน้นการอยู่ดีมีสุขของผู้คนในสังคม (Social Well - Being) ในพื้นที่ ซึ่งนับเป็นการบริหารจัดการแบบบูรณาการของทุกภาคส่วนเพื่อก่อให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม (ณัฐภาพ ยมนิจดา, 2553) ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดของ Davidson, J. L. กล่าวถึง บทบาทผู้นำการเปลี่ยนแปลง ประกอบด้วย การคิดร่วมกัน การมีค่านิยมร่วมกัน และการมีเป้าหมายร่วมกัน และตรงกับกรณีศึกษาของจังหวัดแพร่ที่ว่า ปัญหาของการบริหารในอดีตเกิดจากขาดการบริหารจัดการที่ดี พบว่า เจ้าหน้าที่ช่วยเหลือเฉพาะพวกพ้องของตนเองก่อน โดยไม่คำนึงถึงประโยชน์ของเกษตรกรที่ได้รับความเดือดร้อน อีกทั้งการตรวจสอบของเจ้าหน้าที่ดำเนินการไม่ทั่วถึง ซึ่งล้วนแต่เป็นช่องทางที่เปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานนำไปหา ประโยชน์หรือทุจริตคอร์รัปชัน ก่อให้เกิดการใช้ทรัพยากรอย่างไม่คุ้มค่า ดังนั้นกลยุทธ์การแก้ไขปัญหาดังกล่าวที่ จังหวัดแพร่ นำมาเป็นเครื่องมือทางการบริหาร คือ นำแนวคิดของการบริหารจัดการที่ดีมาใช้เพื่อลดปัญหาที่เกิดขึ้น โดยสร้างความโปร่งใสในการดำเนินงาน ภารกิจของผู้บริหาร CEO มีใช้เป็นผู้ดำเนินองค์กรแต่เป็นผู้บริหารจัดการวิธีของ องค์กรให้ดำเนินการได้ โดยให้ความสนใจต่อบุคลากรในองค์กรให้เพิ่มคุณค่าการดำเนินภารกิจของผู้บริหาร CEO มี องค์ประกอบสำคัญลำดับแรก ก็คือ สร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน จัดทำทางเลือกยุทธศาสตร์ และมั่นใจได้ สื่อสาร ต่อบุคคล ทั้งองค์กร (Davidson, J. L., 1995)

4. นโยบายที่เหมาะสมในการนำไปสู่การพัฒนาชุมชนเมืองน่าอยู่ ประกอบไปด้วย 1) นโยบายการส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบผสมผสาน (วัฒนธรรม – ชุมชน - อาหาร) 2) นโยบายการส่งเสริมให้มืองค์กรความร่วมมือของภาครัฐ และเอกชนในการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน 3) นโยบายการส่งเสริมการยกระดับธุรกิจ Off - Line สู่ On - Line Platform 4) นโยบายการ Re - Skill & Up - Skill ให้แก่แรงงาน และผู้สูงอายุในพื้นที่ 5) นโยบายส่งเสริมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และสุขอนามัยในชุมชน 6) นโยบายการสร้างความปลอดภัยในพื้นที่ของเจ้าหน้าที่รัฐ 7) นโยบายส่งเสริมการสร้างงาน และทำงานในพื้นที่ 8) นโยบายชุมชนปลอดภัย สะอาด ปลอดภัยเสพติด 9) นโยบายการประเมินผลงานเจ้าหน้าที่รัฐจากการสร้างประโยชน์ให้ชุมชน 10) นโยบายการ

ต่อต้านคอร์รัปชัน 11) นโยบายการส่งเสริมการจ้างงานผู้สูงอายุ 12) นโยบายการส่งเสริมให้มีองค์การความร่วมมือของภาครัฐ และเอกชนในการยกระดับสาธารณสุขในพื้นที่ โดยเป็นการนำเสนอโดยนโยบายที่ครอบคลุมการพัฒนาชุมชนวงเวียนใหญ่ไปสู่การเป็นชุมชนเมืองน่าอยู่ตามมิติของนโยบาย Thailand 4.0 ในประเด็นของความอยู่ดีมีสุขของสมาชิกในชุมชน เป็นไปตามหลักการขององค์การอนามัยโลก (เบญจพร วงษ์วานิช, 2550) ที่ได้ให้ความหมาย เมืองน่าอยู่ว่าคือ เมืองที่มีความพยายามอย่างต่อเนื่องที่จะสร้างสรรค์ และปรับปรุงสภาพแวดล้อม ทั้งกายภาพและทางสังคมให้อยู่ในสภาพที่เหมาะสม พร้อมทั้งพยายามขยายทรัพยากรของชุมชนเหล่านี้ให้เพียงพอที่จะส่งเสริมให้ประชาชนสามารถช่วยเหลือสนับสนุนซึ่งกันและกันในวิถีการดำรงชีวิตทุกรูปแบบเพื่อให้สามารถพัฒนาศักยภาพของแต่ละคนให้สูงสุดเท่าที่จะทำได้

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องนี้ สรุปได้ว่า การบริหารจัดการแบบบูรณาการในการพัฒนางวงเวียนใหญ่ให้เหมาะสม เพื่อความอยู่ดีมีสุขของผู้คนในสังคม (Social Well - beings) เนื่องจากความคิดที่เชื่อว่าหากประชาชนในสังคมอยู่ดีมีสุขแล้ว หมายความว่า ประชาชนได้รับการตอบสนองความต้องการพื้นฐานอย่างสมบูรณ์ จึงถือเป็นจุดหมายที่สำคัญหมุดแรกที่เราควรทำให้สำเร็จก่อน จึงจะสามารถที่จะพัฒนาปรับเปลี่ยนในมิติอื่น ๆ ต่อไปได้อย่างมีพื้นฐานที่ดี โดยการที่จะพัฒนาให้ชุมชนวงเวียนใหญ่ก้าวไปสู่ความอยู่ดีมีสุขของผู้คนในสังคม (Social Well - beings) ตามมิติที่ 2 ของนโยบาย Thailand 4.0 ได้จะต้องมีแนวทางการบริหารจัดการในเรื่องของ วัฒนธรรม ประเพณี และสิ่งแวดล้อม ควรปรับให้สอดคล้องกันกับบริบทของสังคม และสิ่งแวดล้อมที่มีอยู่เดิม ต้องมีการจัดระบบชุมชนที่มีปราชญ์หรือผู้มีความรู้ และมีทักษะในเรื่องต่าง ๆ ที่หลากหลาย ควรสนับสนุนให้มีการให้ความรู้ ความเข้าใจ ทักษะที่ดี มีความผูกพันกับพื้นที่ ผ่านการจัดการสังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม และส่งเสริมสมรรถนะในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ ควรจัดให้มีการพัฒนาทักษะของคนในชุมชน ให้มีความสามารถตอบสนองความท้าทายจากพลวัตของเทคโนโลยีดิจิทัล (Disruptive Technology) ให้ครบทุกมิติ ตามความต้องการของตลาดแรงงานในพื้นที่ ส่งเสริมความร่วมมือขององค์กรภาครัฐ หน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชน ควรส่งเสริมให้ความรู้สนับสนุนงบประมาณ วิชาการ และเป็นพี่เลี้ยงให้คำแนะนำ ในการพัฒนาและบริหารจัดการ ควบคู่กับการพัฒนาขององค์กรชุมชนอย่างใกล้ชิด อย่างมีการบูรณาการร่วมกัน เพื่อสร้างความผูกพัน (Engagement) และความรับผิดชอบ (Accountability) เพื่อสร้าง องค์การความร่วมมือ แผนงาน ไปจนถึงการปฏิบัติ ที่อำนวยความสะดวกให้กับประชาชนในพื้นที่อย่างแท้จริง ชัดเจน และยั่งยืน ซึ่งผลการวิจัยสามารถนำไปเป็นข้อมูลพื้นฐานให้หน่วยงานหรือภาคส่วนที่เกี่ยวข้องนำไปพัฒนาเป็นนโยบายทางเลือกเชิงพื้นที่หรือกลยุทธ์ในการนำไปสู่ขั้นตอนของการปฏิบัติต่อไป และควรมีการศึกษาเพิ่มเติมในเรื่องของการเข้าสู่ยุคดิจิทัลอย่างเต็มรูปแบบตามแนวทาง “การปฏิรูปประเทศไทยสู่ดิจิทัลไทยแลนด์” ข้อเสนอแนะด้านนโยบายจากผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการทำ TOWs Metrix เพื่อวิเคราะห์หากกลยุทธ์ที่จะเสนอต่อภาคส่วนหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการที่จะนำเป็นนโยบายสู่การปฏิบัติเพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้ชุมชนวงเวียนใหญ่ก้าวไปสู่การพัฒนาตามแนวนโยบาย Thailand 4.0 อย่างบูรณาการและยั่งยืน โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้ 1) นโยบายการส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบผสมผสาน (วัฒนธรรม-ชุมชน-อาหาร) 2) นโยบายการส่งเสริมให้มีองค์กรความร่วมมือของภาครัฐ และเอกชนในการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน 3) นโยบายการส่งเสริมการยกระดับธุรกิจ Off-Line สู่ On-Line Platform 4) นโยบายการ Re-Skill & Up-Skill ให้แก่แรงงาน และผู้สูงอายุในพื้นที่ 5) นโยบายส่งเสริมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และสุขอนามัยในชุมชน 6) นโยบายการสร้างความรู้ความผูกพันในพื้นที่ของเจ้าหน้าที่รัฐ 7) นโยบายส่งเสริมการสร้างงาน และทำงานในพื้นที่ 8) นโยบายชุมชนปลอดภัยสะอาด ปลอดภัยเสถียร 9) นโยบายการประเมินผลงานเจ้าหน้าที่รัฐจากการสร้างประโยชน์ให้ชุมชน 10) นโยบายการต่อต้านคอร์รัปชัน 11) นโยบายการส่งเสริมการจ้างงานผู้สูงอายุ 12) นโยบายการส่งเสริมให้มีองค์กรความร่วมมือของภาครัฐ และเอกชนในการยกระดับสาธารณสุขในพื้นที่

เอกสารอ้างอิง

- ณฐาภพ ยมจินดา. (2553). การบริหารการพัฒนาเมืองน่าอยู่ : กรณีศึกษา เทศบาลตำบลในพื้นที่บริเวณชายแดนไทย-กัมพูชา. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยปทุมธานี, 57(2) 57-67.
- บุญทัน ดอกไธสง. (2520). จิตวิทยาผู้นำและมนุษย์สัมพันธ์. กรุงเทพมหานคร: เทพนิมิตการพิมพ์.
- เบญจพร วงษ์วานิช. (2550). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาไปสู่เมืองน่าอยู่: กรณีศึกษาเทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา. ใน วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- มัณฑุชาดา เดชาคณีวงศ์. (2565). แผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2556-2575). กรุงเทพมหานคร: สำนักยุทธศาสตร์และประเมินผล
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2550). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 10 (พ.ศ. 2550 - 2554). กรุงเทพมหานคร: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม. (2560). โครงการบริหารการขับเคลื่อนอุตสาหกรรมที่มีศักยภาพของประเทศ. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม.
- สุวิทย์ เมษินทรีย์. (2559). ไชรทัส “ประเทศไทย 4.0” สร้างเศรษฐกิจใหม่ก้าวข้ามกับดักรายได้ปานกลาง. เรียกใช้เมื่อ 2 มกราคม 2565 จาก <http://www.thairath.co.th/content/613903>

อริสา จันทบุณยา และจิรัฐ เจนพิ้งพร. (2561). FOCUSED AND QUICK (FAQ) Issue 128
ความเป็นเมือง (Urbanization) และนโยบายของไทย. กรุงเทพมหานคร:
สายนโยบายการเงิน ธนาคารแห่งประเทศไทย.

Alan, G. & Josef, G. (1981). Cities, Poverty, and Development: Urbanization in the
Third World. New York: Oxford University Press.

Davidson, J. L. (1995). The Relationship between Questions and public Responses During a Directed Reading Activity. Dissertation Abstracts International, 12: 6273-A.

Klaus Schwab. (2018). The Fourth Industrial Revolution. World Economic Forum.
Cologny: Switzerland.